

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu, pokud se týkalo ustanovení opatrovníka k ochraně zájmů dosud nenarozeného potomstva povolaného závětí zůstavitelovou bezprostředně k substituční posloupnosti.

Důvody:

Nelze souhlasiti s rekursním soudem, že by ustanovení opatrovníka pro nenarozené čekateli bylo předčasným a právně dosud neodůvodněným. Nenarozené potomstvo povolané k fideikomisární substituci nabylo ze závětí zůstavitele určitých práv, musí jim proto podle § 274 obč. zák. a § 77 čís. 3 nesp. říz. býti pro projednávání pozůstalosti ustanoven opatrovník k obhájení jejich zájmů v případě, že se přední dědic přihlásí k dědictví, tím spíše však, pakliže se k němu nepřihlásí. Nemělo tedy býti usnesení prvního soudu zrušeno z toho důvodu, že opatrovníka bude ustanoviti teprve, až se povolání přední dědicové přihlásí k dědictví, bude jisto, že se fideikomisární substituce uskuteční, a bude rozhodnuto o správě pozůstalosti. V této příčině bylo dovolacímu rekursu vyhověno. Jinak jest však bezdůvodným. Stěžovatel rozeznává mezi opatrovnictvím k ochraně zájmů fideikomisární substituce, tedy patrně veškerenstva substitutů, a k ochraně zájmů dosud nenarozeného potomstva povolaného k substituční posloupnosti. Kdyby bylo onoho opatrovnictví třeba, bylo by toto zbytečným, poněvadž zájmy substitutů ještě nenarozených by nepotřebovaly již zvláštní ochrany. Jak § 274 obč. zák., tak § 77 nesp. říz. znají však jenom opatrovníka pro substituty dosud nenarozené. Narozeným již substitutům, po případě jejich zákonným zástupcům nemůže býti podle § 79 nesp. říz. bráněno, by své zájmy nehájili sami. To platí v souzeném případě zvláště o předním čekateli nezl. Vincenci W-ovi, zastupovaném matkou jako poručnící. Není prozatím důvodu ustanoviti jiného opatrovníka, než pro substituty ještě nenarozené. Správně uznal rekursní soud, že osoba opatrovníka byla vybrána předčasně. Soud nemá dosud přehledu o rodinných a příbuzenských poměrech zůstavitele, institutů a substitutů, a o kolisních zájmech jednotlivých stran, tento přehled jest však nezbytným pro vhodný výběr opatrovníka. Ačkoliv soud nebude při jeho jmenování vzhledem k tomu, že jde o opatrovnictví ryze majetkové, vázán přednostními právy příbuzných podle §§ 198 a 281 obč. zák., tím méně návrhy stran, přece nebude lze se mu obejít bez návrhu neb slyšení účastníků podle § 2 čís. 5 nesp. říz., a bude mu již z důvodu účelnosti dáti přednost opatrovníku známému již poměrů před opatrovníkem úplně cizím.

Čís. 8162.

Okolnost, že nebylo podmínek pro vydání dílčího rozsudku podle § 391, třetí odstavec, c. ř. s., poněvadž prý tomu bránila právní souvislost obou uplatňovaných pohledávek, nemůže býti v dovolacím řízení

vytýkána s hlediska dovolacího důvodu čís. 2 § 503 c. ř. s., nýbrž s hlediska dovolacího důvodu čís. 4 § 503 c. ř. s.

Nárok na zaplacení podle vyúčtování ze společenského poměru a nárok na náhradu škody z porušení společenského poměru nejsou spolu v právní souvislosti.

(Rozh. ze dne 22. června 1928, Rv I 1883/27.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení podle vyúčtování ze společenského poměru. Žalovaný namítl k započtení vzájemnou pohledávku z náhrady škody, ježto prý žalobce nezaplatil včas pohledávku firmy D., čímž připravil žalovaného o její zastoupení. Procesní soud první stolice uznal dílčím rozsudkem podle žaloby a vyhradil rozhodnutí o pohledávce namítnuté započtením konečnému rozsudku. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Vadnost řízení spatřuje odvolatel v tom, že první soud vynesl rozsudek částečný vyhradiv rozhodnutí o pohledávce namítané započtením dalšímu jednání a konečnému rozsudku. Podle § 391 c. ř. s. lze vydati částečný rozsudek, jestliže některé z několika v téže žalobě vznesených nároků neb jestliže část nároku výslovným uznáním se strany žalovaného přestaly býti sporné neb jsou zralé k rozhodnutí. Jest-li žalovaným uplatňována vzájemná pohledávka, může částečný rozsudek vydán býti jen tehdy, když žalobní nárok jest zralý k rozhodnutí a vzájemná pohledávka není právně souvislou se žalobní pohledávkou. Právní souvislost vyžaduje, by oba nároky vyvěraly z téhož právního jednání neb z téhož právního poměru. Tomu však v souzeném případě tak není, neboť žalovaný odvozuje svůj nárok namítaný započtením z titulu náhrady škody, tento nárok neplyne však ze smlouvy společenské mezi stranami, nýbrž teprve z jejího porušení, zakládaje se na skutečnosti po této smlouvě následující, a nelze proto mluvit o tom, že oba nároky jak zažalovaný tak namítaný započtením spočívají na společném právním poměru. Není tedy vadnosti řízení v tom, že první soud o pohledávce žalobní, která byla zralá k rozhodnutí, vydal částečný rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaný napadá dovoláním rozsudek soudu druhé stolice jen proto, že nižšími soudy bylo nesprávně použito ustanovení § 391 třetí odstavce c. ř. s., že vydán byl o žalobní pohledávce podle tohoto ustanovení dílčí rozsudek, ačkoliv jím k započtení namítaná vzájemná pohledávka jest s pohledávkou v žalobě vymáhanou v právní souvislosti. Proto vytýká odvolacímu řízení vadnost a uplatňuje dovolací důvod podle čís. 2 § 503 c. ř. s. Dovolání nebylo shledáno důvodným. Okolnost, že nebylo náležitostí pro vydání dílčího rozsudku podle § 391 třetí odstavce c. ř. s., poněvadž prý tomu brání právní souvislost obou uplatňovaných pohledávek, nemůže v dovolacím řízení býti vytýkána s hlediska důvodu čís. 2

§ 503 c. ř. s., nýbrž mohlo by se tak státi jedině výtkou nesprávného posouzení věci po stránce právní (čís. 4 § 503 c. ř. s.). Kdyby v uvedeném směru nebylo náležitostí pro vydání dílčího rozsudku podle § 391 třetí odstavec c. ř. s., byla by věc posouzena po právní stránce nesprávně, šlo by totiž o porušení předpisu rázu hmotněprávního. Než ani o tom nelze mluvit v tomto případě. Odvolací soud správně uvedl a odůvodnil, že mezi pohledávkou v žalobě vymáhanou a vzájemnou pohledávkou žalovaného není právní souvislosti, jež by podle § 391 třetí odstavec c. ř. s. bránila vydání dílčího rozsudku. V tomto směru stačí poukázati dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku, jež nebyly vývody dovolání nijak vyvráceny.

Čís. 8163.

Sprostředkovatelská smlouva.

Dal-li příkazatel sprostředkovateli příkaz k prodeji za určitou cenu, může to mít buď jen za účel informovati sprostředkovatele, na jakém podkladě má vésti vyjednávání s koupěchtivým, anebo může to mít i ten smysl, že mu slibuje odměnu jen pod tou podmínkou, že dosáhne určité kupní ceny. V onom případě přísluší sprostředkovateli odměna, když se jeho přičiněním strany shodly i na ceně menší, v případě druhém však, nedosáhne-li sprostředkovatel toho výsledku, na němž závisí jeho nárok na odměnu, nepřísluší mu ani odměna smluvená, ani odměna přiměřená.

(Rozh. ze dne 22. června 1928, Rv I 2084/27.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném zaplacení provise 4.000 Kč za sprostředkování prodeje domu. Procesní soud prvního stádu žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Odvolatelka sama již asi seznala, že nemá nároku na smluvenou provisi, ježto provise ve výši 2% byla ujednána jen pro případ, kdyby bylo docíleno kupní ceny 210.000 Kč, ve skutečnosti však bylo docíleno kupní ceny jen 200.000 Kč. Úmluvu stran o dohodném nelze však vykládati tak, že žalující strana vůbec nemá nároku na odměnu; takové výslovné úmluvy, že pro tento případ žalující straně vůbec žádná odměna nepřísluší, ujednání o provisi neobsahuje, pročez platí za vymíněnu přiměřená odměna ve smyslu § 1152 obč. zák. Žalující straně tedy přísluší s ohledem na to, že přivedla kupitele žalované straně, tudíž činnost sprostředkovatelskou předsevzala, zásadně nárok na odměnu bez ohledu na rozsah této sprostředkovatelské činnosti. Co se týče výše této odměny, jest ji v požadované výši 2% z kupní ceny pokládati za všeobecně obvyklou a přiměřenou, tak že odměnu ve výši zažalovaných 4000 Kč nutno i co do výše pokládati za zcela přiměřenou.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.